

Miklós Gyula

TÍZ ÉV A JÁSZBERÉNYI TANÍTÓKÉPZŐ FŐISKOLÁN

Egy diplomahangverseny margójára

Ez év áprilisában levelet hozott a posta Kistarcsáról. A levélben meghívó. „Szeretettel várom tanárait, barátait, ismerőseimet s a kedves érdeklődőket zongora diploma hangversenyemre, 2009. április 28-án, kedden 15.30 órakor a Zeneakadémia Nagytermébe. Major Zsófia.”

Keresem, kutatom emlékezetemben, vajon a sok száz volt hallgatóm közül melyik is az a Major Zsófi. De nem áltatom tovább az Olvasót – hogy is ne tudnám! Édesapja, Major László, a Jászberényi Tanítóképző Főiskola ének-közművelődés szakos hallgatója volt, édesanyja, Nagy Ilona pedig Laci csoporttársa. Mindketten egyben kamarakórusom oszlopos tagjai. Már akkor is igen kevés fiú választotta a pedagógus pályát, de tíz jó torkú, énekszakos legény éppen elég volt ahhoz, hogy összehozzunk egy jó kis vegyes kamarakórust. Róluk még majd ejtünk szót. De most idézzük fel előbb Major Zsófi koncertjét!

Azon a bizonyos keddi napon a Nagyterem bejáratánál mindjárt összefutottam Pethő László tanár úrral, egykori kedves kollégámmal, akinek szintén tanítványa volt a Laci gyerek. Rövidesen kisebb fajta jázsági találkozó alakult ki, mert jöttek a lányok: Nagy Ica (a mama), Ildikó, Mari, Tünde, a volt csoporttársak.

A Zeneakadémián hosszú évek óta kialakult gyakorlat, hogy két-három hallgató együtt diplomázik, ha zenekari kíséretes versenyművek hangzanak el. Most is így történt. Három művészképzős növendék készült megvédeni előadóművészi diplomáját. Két Mozart-versenymű és egy Beethoven-koncert hangzott fel a Liszt Ferenc Kamarazenekar közreműködésével. A nyitószám Mozart *Esz-dúr zongoraversenye* (K.482) volt, amelyet Major Zsófia adott elő nagyon érzékeny, ugyanakkor erőteljes művészi megformálással. Mesterei (Nagy Péter, Nyíró Gábor) kiváló felkészítő munkát végeztek. Az ifjú művésznő méltán fogadhatta a lelkes ünneplést, és az utána következő számtalan gratulációt. (A szünetben Zsófi édesapja elmesélte egyik maradandó főiskolai élményét. Egy zeneakadémiai csoportkiránduláson megnézhattuk azt a tantermet is, amelyben Bartók Béla tanított, s ahol zongorája ma is áll. Laci, későbbi feleségével, Icával együtt csodálta a hangszert. Dehogyan is gondolták volna akkor, hogy Zsófi lányok egyszer majd ugyanezek a billentyűkön futtatja ujjait, számtalan órát gyakorolva azok között a falak között, amelyek Bartók Béla hangját hallották

és őrzik!). Zsófia diplomakonzertjének második részére, amelynek során szóló-, illetve kamaraművek szerepeltek műsoron (*Bach, Debussy, Sosztakovics, Janacek*), június 15-én került sor a Régi Zeneakadémián. Az intim szólóműfajban nyújtott művészi teljesítmény méltán váltotta ki Zsófia tanárai, zenészkollégái és a közönség elismerését. A művésznő kitüntetéses diplomájához szívből gratulálunk! El kell még mondanunk, hogy Zsófia *Janacek*ről írt szakdolgozatát a tanári kollégium az Akadémia ez évi legjobb dolgozatának minősítette. (Annak idején édesapja *Galgamácsai népdalok* című dolgozatát dicsérte a zsűri az egri diákköri találkozón. Laci gyermekkorában sokat szerepelt Vankóné Dudás Juli galgamácsai gyermekcsoportjában, amint azt Korniss Péter meg is örökítette egyik fotóján.) Ma a Major család nagyobbik része (Ica, Laci és Katica, a nagyobbik lány) ugyanazon iskolában tanít Kistarcsán.

Szakkollégiumi képzés – főiskolai rang

A Major szülők – ahogyan már utaltunk is rá – mindketten ugyanazon főiskolai csoportba jártak 1975–1978-ig, abba, amely éppen tavaly ünnepelte tanítói diplomázásának harmincadik évfordulóját. Ez a csoport volt az első, amely már az 1975-ben indult szakkollégiumi képzésben részvett. Szép feladatnak ígérkezett, hogy én lettem a csoporttanácsadó tanárunk.

A szakkollégiumi rendszer kialakítása jelentős változást hozott a tanítóképzés addigi rendszeréhez és gyakorlatához képest. Az általános alapképzés mellett ugyanis az un. készségtárgyakat (ének, rajz, testnevelés) – választásuk szerint – párosítva más szakokkal (közművelődés, könyvtár, technika) emelt óraszámokban tanulták a képzés három éve alatt a hallgatók. Természetesen, mint a tanítóképzésben addig is, nagyon fontos volt ezután is az elméleti és gyakorlati módszertani képzés; a rendszeres hospitálás, a gyakorlati tanítás. Az emelt óraszám és a szakképzés lehetővé tette, hogy a végzett hallgatók szaktanítóként is taníthatták saját választott tantárgyukat az általános iskola alsó tagozatában. Ennek az volt a jelentősége, hogy nem minden, csak az általános képzésben végzett tanító volt képes egyes készségtárgyakat a megfelelő szakmai szinten oktatni. A szakképzési rendszer a legtöbb helyen megoldotta ezt a problémát.

Jómagam 1974-ben kerültem – Drávucz János kollégámmal együtt – az akkor még Jászberényi Tanítóképző Intézetbe. Tanszékvezetőnk Szabó Mihály (Miska bácsi), a nagyszerű orgonaművész volt. Őt a tanszékvezetői székben Kopácsy Béláné (Lilla néni) követte, akire elsősorban mint kiváló énekes szólisták nevelőjére emlékeznek tanítványai, s a koncertek közönsége. Lilla néni 1976-os visszavonulását követően nyolc évig én vezettem a

Művészeti Nevelési Tanszéket. E tanszék keretei között ekkor már két csoport működött: az ének-zene és a rajz-képzőművészet szaktárgy csoportja. Közben változások történtek az oktatói kar összetételében is. Sáros András (Bandi bácsi) nyugdíjba vonulása után Máté György és Telek Béla kolléga vette át teljes egészében a képzőművészeti nevelés feladatkörét. A hallgatók szerencsésnek érezhették magukat, hiszen Máté tanár úr személyében kiváló szobrász (éremművész) hatott fejlődésükre, s ugyanúgy Telek Béla tanár úr, aki kiállító festőművész volt. A zenei nevelés számára a helyi iskolákból két kitűnő munkaerőt sikerült megnyernünk. Husznay Máriát, aki sokat segített a kórusművek betanításában is, valamint Boros Dezsőné, aki a tanítás módszertanában jeleskedett. Később csatlakozott hozzájuk a Palotási János Zeneiskola kiváló zongoratanára, Hagyó Lászlóné. Ez az oktatói gárda – kiegészülve két nagyszerű gyakorló iskolai tanárral – biztos alapot jelentett a tanszéken folyó folyamatosan színvonalas és eredményes munkához. A két szakcsoport önállóan dolgozott. Közös dolgainkat főleg a tanszéki üléseken beszéljük meg. A napi feladatok megoldása mellett mindkét szakcsoport szerteágazó tevékenységet folytatott. (Kiállítások, hangversenyek, ünnepi megemlékezések, közös tanulmányi kirándulások, kapcsolattartás a társintézményekkel, levelező oktatás, pedagógus továbbképzés a Tanítók Nyári Akadémiáján). A kiváló metodikusok, szakvezetők munkáját dicsérik a jól sikerült gyakorló tanítások, a színvonalas szakdolgozatok, valamint az országos diákköri tanulmányi versenyeken elért jó eredmények.

Jelen írásnak a címben is jelzett természete miatt a továbbiakban az ének-zenei szakcsoport munkájával foglalkozunk részletesebben.

A szakkollégiumi rendszer bevezetésével a tanítóképzők egyben főiskolai rangot is kaptak. A jászberényi tanítóképző főiskolai avató ünnepségére az 1975-ös tanévnyitó alkalmából került sor. Erre a napra komoly műsorral illett készülnünk, amelyben az énekkarnak különösen jelentős szerep jutott. Tanév elejéről lévén szó, a feladatot csak úgy lehetett megoldani, hogy a hallgatók vállalták az ilyenkor szokásos, egyhetes előkészítő tábor alatt a délutáni próbákat. Így tudtuk előadni – többek között – Kodály *Gergelyjárás* című kórusművét, amely a legjobban illett az alkalomhoz.

Ünnepi pillanatok: évfordulók, megemlékezések, koncertek

A főiskola női kara mellett kezdettől fogva működött egy húsztagú vegyes kamarakórus is. Ezek az együttesek állandó szereplői voltak *a főiskola és a város ünnepi rendezvényeinek*, a Magyar Rádió *Kóruspódium* nevű műsorsorozatának, valamint az *Egyetemi és Főiskolai Kórusok Országos Fesztiváljainak*.

Főiskolai és városi rendezvények

A főiskolai rendezvények nagy részét a hivatalos állami ünnepek adták, amelyekre mindig az éppen aktuális műsorral készültünk (népdalfeldolgozások, forradalmi dalok stb.). A március 15-i megemlékezések hivatalos része után rendszerint 48-as dalokat énekeltünk, s ebben a közös éneklésben igen lelkesen vettek részt az intézmény felnőtt alkalmazottai is. A sok ünnepi műsor közül külön is említésre méltó az 1980. április 4-i ünnepség. A reneszánsz mesterek példája nyomán támadt egy ötletem. Kiaknázva azt az adottságot, hogy a díszteremnek két karzata van – a műsorba bevonva a főiskola többi csoportját is –, három nagy tömböt alakítottunk ki. A három kórust a két karzaton, illetve a földszinti színpadon helyeztük el. Itt álltak a szavalók is. A szavalók és az egyes énekes csoportok echószerűen, felváltva követték egymást, majd refrénként megszólalt az összkar. A hatás elsőprő volt! Ugyanezt a műsort megismételtük a városi központi rendezvényen is, hasonló sikerrel. Számos alkalommal rendeztünk népdalversenyt, amelynek során az énekszakos hallgatókon kívül szívesen vettek rész más csoportok diákjai is, sőt még felnőtt alkalmazottak is. A népdalversenyeket a mindig népszerű közös éneklés zárta.

Jászberény nagy szülötte, Székely Mihály emlékére minden év májusában, hagyományosan megrendezte a város a Székely Mihály Zenei Napokat. A központi rendezvények sorába jól illeszkedtek a főiskolai évadzáró hangversenyek, amelyeken megjelent a város vezetősége és zeneszerető közönsége is. Itt meg kell említenünk Kornfeld Zoltán, zeneakadémiai hallgató nevét, aki később elismert gordonkaművészként is koncertjeink állandó, hűséges szereplője maradt. A zenei napok keretében számos alkalommal adtunk közös koncertet a Palotási János Zeneiskola Kamarazenekarával, amelynek vezetője a fiatalon, tragikus körülmények között elhunyt Czeglédi Zoltán kolléga volt. Mindannyiunk számára emlékezetes Pergolesi *Stabat Mater* című oratóriumának előadása a főiskola női karának, szólistáinak és a zeneiskola kamarazenekarának közreműködésével. A fenti művet megszólaltattuk a főiskolán, egy városi rendezvényen, Jászládányban, sőt a Magyar Nemzeti Galériában is. A főiskola női karával megmérettettük magunkat a három évenként esedékes országos kórusminősítés keretében is. Ezen a koncerten előadtuk – többek között – Kodály Zoltán *Angyalok és pásztorok* című kettőskarát is. Az „angyalok” a karzaton, a „pásztorok” pedig a földszinten énekeltek. A zsűri az énekkar teljesítményét „Aranykoszorú diploma” minősítéssel értékelte. Ugyanezt a csodálatos művet előadtuk a Fészek Klubban is, a Magyar Kodály Társaság felkérésére. Erre a szereplésre elkísérte kórusunkat

főigazgatónk, a drága emlékezetű Fábrián Zoltán is. Büszkék és boldogok voltunk, hogy a szakmai közönség nagy elismeréssel fogadta éneklésünket.

1976-ban ünnepeltük II. Rákóczi Ferenc születésének 300. évfordulóját a főiskola irodalmi-és nyelvi tanszékével közösen. Ebből az alkalomból kamarakórusunk bemutatta Gombás Pál kuruc dalokból összeállított *Rákóczi kantátáját*, amelyet a szerző számunkra komponált.

Egy különleges évfordulót, Bárdos Lajos 80. születésnapját ünnepeltük 1979-ben, a Mester jelenlétében, jászberényi kórusok részvételével. Ekkor mutattuk be a tanár úr *Berényi csokor* című művét, amelyet a főiskola női karának ajánlott. Bárdos tanár úr (akinek a Zeneakadémián tanítványa lehettem) részt vett az egyik felkészülési próbánkon, s észrevételeivel, tanácsaival segített kialakítani a kórusmű végleges megformálását. Meglepetésként saját művével, a *Liszt Ferenc* című kis remekének megszólaltatásával köszöntöttük. Látogatása maradandó élményt jelentett számunkra.

1981-ben Bartók Béla születésének 100. évfordulójára emlékeztünk. Az ünnepség megszervezését a Művészeti Nevelési Tanszék vállalta. Jómagam tartottam az ünnepi megemlékezést (amelynek szövege később megjelent a *Pedagógiai Közleményekben* is). A műsorban a női kamarakórus Bartók egynemű karaiból énekelt Husznay Mária tanárnő kiváló, érzékeny vezényletével. Az ünnepség zenei rangját emelte a Palotási János Zeneiskola művésztanárainak közreműködése Bartók kamaraműveinek előadásával.

A következő évben volt Kodály Zoltán születésének 100. évfordulója. A jászberényi tanintézetek kórusai reprezentatív műsorral mutatkoztak be a jubileumi hangversenyen, amelyet Szőnyi Erzsébet, a Zeneakadémia tanszékvezető főiskolai tanára nyitott meg. Kitüntetésnek tartottam, hogy *A magyarokhoz* című közismert, de mindig nagy hatású kánon vezényletemmel szólalhatott meg záró számként, az összkar előadásában.

Szereplések a Magyar Rádióban

A főiskola női kara gyakori szereplője volt a rádió *Kóruspódium* című műsorának. Felvételeinket a zsűri rendre „Kiváló produkció” minősítéssel értékelte. 1980-ban, a *Kóruspódium* évadzáró gálahangversenyén, a 6-os stúdióban Pergolesi *Stabat Materét* szólaltattuk meg, Hagyó Lászlóné zongorakíséretével. Rádiószerepléseink legnagyobb technikai és művészi igényű feladatát Bartók Béla *Falun* című művének előadása jelentette számunkra. E rendkívüli mű megszólaltatásának Hagyó Lászlóné különleges zongoratudása is feltétele volt.

Országos kórusfesztiválok

A Kulturális Minisztérium kétévenként megrendezte „Az Egyetemi és Főiskolai Kórusok Országos Fesztiválját”. Ennek a rendezvénynek alkalmanként más-más város adott otthont. Kórusunk Debrecenben, Egerben, Nyíregyházán, Szegeden lépett pódiumra. E fesztiválokról általában nívódíjakkal, dicsérő oklevelekkel tértünk haza.

Az énekkar számára a legnagyobb szakmai elismerést és egyben kihívást az 1983-as, Győrben rendezett „Országos Zenei Nevelési Konferencia” bemutató hangversenyére szóló felkérés jelentette. Műsorunkat Szőnyi Erzsébet *Japán dalok* ciklusával kezdtük, a műsor gerincét azonban Kodály-művek adták (*Ave Maria, Újlesztendő köszöntő, Villó, Táncnóta, Ének Szent István királyhoz*). A kórus kiváló teljesítményét Földes Imre zenetudós kiemelkedő művészi teljesítményként méltatta.

1984-ben ünnepeltük a felsőfokú tanítóképzés létrejöttének 20. évfordulóját. Erre az alkalomra Szőnyi Erzsébet komponált a női kar számára egy ünnepi művet Váci Mihály versére: *Fiatok mindenkit ölel*. Ez a mű – egy Bartók-kórusral együtt – szerepelt a 20. évforduló alkalmából megjelent hanglemezen is.

Találkozások régi tanítványaimmal

Jászberényi éveim sok munkával, küzdelemmel, de még több örömmel teltek el. Néhány hallgatóval azóta is kapcsolatban maradtunk, nagy részükkel azonban már csak a 10-20-30 éves találkozókra jöttünk össze. E találkozókra készülve előkerestem a régi hangverseny-és rádiófelvételeket. Magam is meglepődtem, hogy tízéves tanári és karnagy működésem során hallgatóimmal együtt bejártuk a kórusirodalom majd ezer évét. A baráti összejöveteleken természetesen minden csoport elsősorban a saját felvételeit kívánta meghallgatni. Volt tanítványaim sorra beszámoltak az elmúlt évtizedek élményeiről, tapasztalatairól. Nagy örömmre szolgált, hogy szinte mindannyian a pedagógus pályán maradtak. Közülük sokan tovább képezték magukat a tanárképző főiskolákon. Néhányan szakértőként működnek. Többen említették nem kis büszkeséggel, hogy rendszeresen bemutató tanítást tartanak saját körzetükben. Egy-két rátermettebb tanítványom – a még a főiskolán sikeresen elvégzett B-kategóriás karvezetői tanfolyamnak köszönhetően – maga is kórust, illetve népdalkört vezet. Mások a tanítás mellett a községi, városi énekkarban énekelnek.

A főiskola méltán lehet büszke volt növendékeire, akik megállják helyüket az életben, növelve az alma mater jó hírét.

Visszatekintésemet egy levéllel kezdtem. A sors úgy hozta, hogy befejezésül is egy történetet, illetve egy levelet idézhetek.

Jászberényi tartózkodásom utolsó éveiben került a főiskolára Herold Judit, akinek édesapja egykor tanárom volt. Herold tanár úrral évtizedek múltán véletlenül találkoztunk, s ezután levélben is megkerestük egymást. Judit édesapja ezt írta lányáról: *„Jutka lányunk nagyon büszke főiskolai mestereire. A salgótarjáni Kodály Zoltán Ének-Zene Tagozatos Általános Iskolában tanít. Azt hiszem, nagyon jó tanító, aki jó mesterek kezében olyan indítást kapott minden területen, az ének-zene és a kórusmunkában is, hogy önmagát biztos alapokról tudja felépíteni. Jutka megszállottan szereti hivatását, munkáját – én úgy látom – az iskolában is sokra értékeli.”*